

Budskaber til ny regering

– trivsel og stærke børnefællesskaber

Til regeringen fra KL's Børne- & Undervisningsudvalg

KL

Kære regering

I kommunerne arbejder vi hver dag med at sikre og udvikle høj kvalitet i de tilbud og indsatser, som 1,2 millioner børn og unge hver dag møder – fra det første besøg af sundhedsplejen, til dagtilbud, folkeskole og fritidstilbud til vi guider dem videre i uddannelsessystemet. Alle børn og unge skal opleve en hverdag med trivsel, sundhed, udvikling, læring og dannelse.

Desværre har stadig flere børn og unge det svært og trives hverken i børnehaven, skolen, eller når de har fri. Op mod 20 procent af børn og unge har behov for særlig støtte i skolen og mere end fem procent går i specialtilbud. Omkring fire procent modtager en forebyggende indsats eller er anbragt uden for hjemmet.

Den stigende segregering af børn og unge til specialtilbud i både dagtilbud og skole fjerner ressourcer fra almenmiljøet og udviklingen af læringsmiljøer af høj kvalitet til gavn for alle børn og unge. Der er ingen nemme løsninger, men udviklingen skal vendes. For vores børn og unges skyld.

Der vil altid være børn, som ikke trives og udvikler sig hensigtsmæssigt i almenmiljøet. Her skal vi i kommunerne være klar med de rette tilbud på det rette tidspunkt. Men vi har brug for at fastholde blikket på det almene og store fællesskab. Og ikke blot udvide paletten af specialtilbud og arbejde med specialeplanlægning med afsæt i diagnoser.

Det kalder på nysgerrighed over for, hvorfor så mange børn og unge har det dårligt. Og det kalder på løsninger, som både styrker de brede og almene fællesskaber og sikrer gode tilbud til de børn og unge, som har behov for noget særligt. Vi kan ikke gøre det alene i kommunerne. Vi har brug for samarbejde på alle niveauer.

Netop samarbejdet omkring den fælles opgave med at skabe trivsel og stærke børnefællesskaber er afgørende for, at vi kan lykkes. Det er afgørende, at regeringen skaber bedre rammer for, at kommunerne kan implementere ny lovgivning. I dag oplever kommunerne, at regeringen får skabt høje forventninger blandt borgerne, lang tid før det er muligt at imødekomme dem – hvis overhovedet.

På tværs af landets 98 kommuner har vi drøftet udfordringen med mistro og stigende segregering til specialområdet. På den baggrund har vi samlet de vigtigste budskaber til staten.

Vi håber, I vil tage godt imod budskaberne og i samarbejde med os sikre de bedst mulige rammer for alle landets børn og unge. I kommunerne ser vi frem til samarbejdet med jer om denne vigtige opgave.

KL's Børne- & Undervisningsudvalg

1/ Et stærkt og mangfoldigt alment fællesskab

De almene tilbud i dagtilbud og skoler skal være det bærende. De skal kunne inkludere de børn, vi møder, og den mangfoldighed, de repræsenterer, så flere børn og unge får et godt afsæt for at få en uddannelse og et godt liv. Det kræver høj kvalitet, pædagogisk personale med special- og socialpædagogisk viden og læringsmiljøer, der skaber deltagelsesmuligheder for alle børn.

Vi skal have specialtilbud af høj kvalitet, men vi må ikke blot tale om inklusion og segregering. I stedet skal det almene fællesskab udvikles og styrkes med blik for særlige behov og tidlig indsats. Det voksende antal børn i specialtilbud begrænser udviklingen af de almene tilbud og udfordrer de brede fællesskaber. Ressourcer og lovgivning skal i højere grad rettes mod fællesskabet.

2/ Børne- og ungeområdet har brug for det brede politiske samarbejde

Skal udviklingen med stigende mistrivsel og stigende segregering vendes, kræver det tidlige og helhedsorienterede indsatser med inddragelse af alle parter på området. Ingen kan lykkes alene. Derfor er det også afgørende, at det brede samarbejde som i fx Sammen om Skolen og Kvalitetsforum for Dagtilbud opretholdes og videreføres.

3/ Rekruttering og forventnings- afstemning med kommunerne

Allerede nu har mange kommuner svært ved at rekruttere kvalificerede medarbejdere på børne- og skoleområdet, og udfordringen bliver markant større de kommende år. Kommunerne kan ikke løfte ambitionerne om et stærkt alment fællesskab i vores dagtilbud og skoler, hvis denne udfordring ikke bliver taget alvorligt på både nationalt og kommunalt niveau. Der er behov for fælles løsninger i forhold til bl.a. at løfte uddannelserne og skabe attraktive efter- og videreuddannelser. Samtidig skal vi være nysgerrige over for, hvilke opgaver der skal løses fremover.

Det er afgørende, at regeringen ikke igangsætter initiativer, kommunerne ikke kan indfri på grund af rekrutteringsudfordringer. Nye initiativer fra Christiansborg må følges ikke blot af et spørgsmål om finansiering, men også af om der er medarbejdere nok til at løfte nye rettigheder og opgaver. Det gælder i dagtilbud, skolen, PPR, sundhedsplejen, familieafdelingen og i de sociale indsatser over for udsatte børn og unge.

4/ Behov for stærke kompetencer

De pædagogiske læringsmiljøer i dagtilbud og skoler skal styrkes, så de i højere grad understøtter stærke børnefællesskaber og forebygger mistrivsel blandt børn og unge. Det er afgørende, at pædagoger og lærere har de rette kompetencer til at arbejde med den børnegruppe, de møder. Det kræver grunduddannelser, der giver alle studerende specialpædagogisk viden, indsigt i bekymrende adfærd og viden om, hvem der gør hvad og hvornår. Det kræver også gode kompetenceudviklingsmuligheder tæt på praksis til lærere og pædagoger.

Vi er kommet et stykke med den politiske aftale om udviklingen af læreruddannelsen, hvor specialpædagogikken styrkes både i grundfagligheden og genindføres som linjefag. Men der er fortsat potentiale for at styrke medarbejdernes kompetencer endnu mere. Fx binder målsætningen om fuld kompetencedækning lærernes kompetenceudvikling til undervisningsfagene frem for bredere kompetencer som fx specialpædagogik. Arbejdet med at udvikle pædagoguddannelsen udestår – her skal de studerende også have mere special- og socialpædagogisk viden.

5/ Frihed og velfærdsaftaler på dagtilbuds- og skoleområdet med respekt for det lokale fællesskab

Udbredelsen af velfærdsaftaler skal virkelig gøres på en måde, hvor nogle kommuner og institutioner går forrest og får erfaringer, som andre kan stå på. Kommunalbestyrelserne er demokratisk valgt, og de har ansvaret for kvaliteten i tilbuddene. Derfor skal kommunerne have mulighed for at sætte retning og prioritere ressourcer, hvor behovet er størst.

Lovkravet om minimumsnormeringer på dagtilbudsområdet skal fastholdes på kommunalt niveau, så der er mulighed for at lave lokale prioriteringer. På folkeskoleområdet skal der ryddes op i den nationale overstyring, så kommuner og skoler kan lave tilbud efter lokale behov. Måltallene for de tre nationale mål for folkeskolen skal afskaffes, bindingerne på timetal skal blødes op, kravet om fuld kompetencedækning skal ændres og lovkravet om 45 minutters bevægelse skal afskaffes.

Statslig finansiering bør ikke ske ved puljeordninger, da de medfører unødigt administration i kommunerne og ofte ikke har langvarige effekter for børn og unge.

6/ Gentænkning af Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) og den pædagogisk-psykologiske vurdering (PPV)

Der er et grundlæggende behov for, at det pædagogiske miljø i højere grad inddrages, når løsningerne skal findes. Det kræver, at eksterne støttestrukturer som fx PPR får et tydeligere ophæng i dagtilbud og skoler. En større del af ressourcerne skal anvendes til at understøtte fællesskabet og til at udvikle læringsmiljøet med fokus på forebyggende indsatser til gavn for alle børn. Det skal afspejles i bekendtgørelsen.

Der er derfor bl.a. behov for et skift i tilgangen i PPV'er, så de bliver langt mere handlingsrettede og giver børn deltagelsesmuligheder i almenmiljøet med forskellige pædagogiske tiltag. Det kan fx være co-teaching eller holddeling. Som led i den omprioritering bør der ses på PPV'ernes indhold, form og formål.

7/ Behov for sammenhængende indsatser og lovgivning

Skal vi løse udfordringerne, skal vi se børn og unges liv og udvikling i en større sammenhæng. Vi skal i højere grad inddrage barnet og den unges familie, netværk og fritid til at udvikle gode og bæredygtige løsninger, som sikrer alle unge uddannelse eller job og en plads i fællesskabet.

Det kræver sammenhængende lovgivninger og indsatser fra både stat og kommuner. Det handler bl.a. om, at der skal skabes bedre muligheder for at lave fleksible løsninger i form af kombinerede behandlings- og skoletilbud og mellemformer inden for dagtilbuds- og folkeskoleloven. Specialeplanlægning på skoleområdet vil gøre det endnu vanskeligere at lave disse fleksible løsninger.

8/ Gentænkning af folkeskolens indhold og balance ml. boglige og praktiske elementer

Der er behov for at se på folkeskolens indhold ud fra en grundlæggende drøftelse af, hvad vi vil med folkeskolen anno 2023. Det handler bl.a. om en mere praksisrettet undervisning og mere fleksible rammer for valgfag. Det handler også om at se på, hvordan vi bruger karakterer og prøver, og hvilket indhold prøverne har. Endelig skal der ses på SFO- og fritidstilbuddenes rolle og indhold, så de understøtter børn og unges trivsel i og uden for skolen.

Fælles Mål bør afskaffes, og i stedet bør der udvikles nye læreplaner på baggrund af et grundigt udviklingsarbejde i samarbejde mellem politikere, praktikere, parter og videnspersoner.

9/ Behov for fokus på skolegang og læring på hele børneområdet

Det er vigtigt, at der på hele børneområdet bliver et langt stærkere fokus på, hvordan vi sikrer udsatte og anbragte børn og unges skolegang. Det er afgørende, at alle de fagprofessionelle i dagtilbud, skole, PPR, sundhedspleje og på det sociale børne- og ungeområde forpligtes til at tage ansvar for børnene og de unges skolegang.

Det skal fremgå af alle relevante lovgivninger på området. Det er nødvendigt, fordi en god skolegang ifølge forskningen er den største beskyttelsesfaktor for, at børn og unge får et selvstændigt voksenliv med uddannelse og beskæftigelse.

10/ Øget viden og forskning samt national understøttelse på området

Udfordringer med øget mistrivsel og segregering kalder på mere viden. Vi har brug for kvalificeret forskning på området, der kan komme praksis til gavn. Der mangler viden om, hvordan vi i endnu højere grad kan fremme trivsel og fællesskaber for alle og virkningsfulde indsatser til børn, der har særlige behov. Vi mangler også viden om, hvordan samspillet mellem social-, special- og almenområdet bedst organiseres i dagtilbud, skoler og på kommunalt niveau. Videnslandskabet og den nationale understøttelse skal kortlægges med henblik på at skabe grundlag for en beslutning om en ny organisering af området.